

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı		AZLL 416, Ədəbiyyat nəzəriyyəsi, 3 kredit, 6 AKTS
	Departament		Dillər və ədəbiyyatlar
	Proqram (bakalavr, magistr)		Bakalavriat
	Tədris semestri		2025/2026-cı tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)		Dos. Dilbər Zeynalova
	E-mail:		dzeynalova@khazar.org
	Telefon:		
	Mühazirə otağı/Cədvəl		
	Konsultasiya vaxtı		Tələbələrle razılaşdırılmış vaxtda
Prerekvizitlər	yoxdur		
Tədris dili	Azərbaycan		
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	1. Aristotel.Poetika.B., Azərnəşr, 2006.121 səh 2. Quliyev Q. Dəliddən doğru xəbər. B.,Mütərcim,1999,160 səh 3.Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istiqamətlər. B., 2019, 260 səh. 4. X.Əlimirzəyev Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları.B.,Nurlan, 2008.432 səh. 5. M.Cəlal.P.Xəliliov. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları. B.,Maarif,1988. 280 səh. 6. Ə.Mirəhmədov. Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti.B.,Maarif,1978.200 səh. 7. Qısa estetika lüğəti.B.,Azərnəşr,1970.464 səh. 8. Elçin,V.Quliyev.Özümüz və sözümüz.B.,Azərnəşr,1993.115 səh. 9. Əliyev R. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi.B.,Mütərcim,2008,360 səh 10. BorevY.Eстетika.B., Təhsil, 2010, 256 səh. 11. Osmanoglu M. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi. Müntəxəbat. Bakı, 2018, 474 səh. 12.Zeynalova D. Modernizm.Postmodernizm (terminoloji lüğət) B.,2015, 96 səh. 13. www.anl.az.-Milli kitabxana 14. klv.az.- ədəbiyyat və mədəniyyət saytı 15. www. google.az- axtarış portalı 16. www.kitabxana.net- elektron kitabxana. 17. sim-sim.az- ədəbiyyat və mədəniyyət saytı		
Tədris metodları	Mühazirə		+
	Qrup müzakirəsi		+
	İnteraktiv		+
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Aralıq imtahanı		30
	Fəallıq		5
	Tapşırıq və testlər		20 (10+5+5)
	Final imtahanı		40
	Digər(davamiyyət)		5

	Yekun		100
Kursun təsviri	Ədəbiyyat nəzəriyyəsi ədəbiyyatşünaslıq elminin əsasıdır. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi fənni ədəbi prosesin ideya-estetik mahiyyətini, bədii yaradıcılığın spesifikliyini və qanunauyğun inkişafını, ədəbi fəaliyyətin özünəməxsusluğunu mənimsəməyə və yaradıcı dərkə hazırlayır. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi ədəbiyyatı təhlil və hərtərəfli qiymətləndirmək prinsiplərini müəyyənləşdirir, bədii yaradıcılığın inkişafını istiqamətləndirən qanunları, ədəbi cərəyan, metod və üslubları tədqiq edir. Bədii ədəbiyyatdan, onun ictimai ideologiyasının inkişafı ilə sıx əlaqəsindən, ənənə və təcrübəsindən bəhs edərkən, faktlara müasir düşüncə və təfəkkürlə yanaşılmalı, bu günün ideya-estetik tələbləri, ədəbi meyar və ölçüləri nəzərə alınmalıdır.		
Kursun məqsədləri	Ədəbiyyat nəzəriyyəsi kursunda tələbələrə bədii əsəri duymaq, təhlil etmək və qiymətləndirmək, onları ədəbi prosesi sərbəst mənimsəməyə və qiymətləndirməyə istiqamətləndirmək vərdisləri aşılanır. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi fənninin tədrisində məqsəd həm də bədii fakt və nəzəri fikir konkretliyinə söykənərək, tələbələrin ədəbi-nəzəri hazırlığını, bədii-estetik zövqünü formalaşdırmaqdır.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Ədəbiyyat nəzəriyyəsi fənnini öyrənərkən aşağıdakı nəticələr əldə olunur: 1. Tələbələr bədii yaradıcılığın spesifikliyini və qanun-qaydalarını dərk edə bilirlər; 2. Tələbələrdə ədəbi-bədii nümunələri təhlil və qiymətləndirmək bacarığı formalaşır. 3. Çağdaş ədəbi prosesi hərtərəfli öyrənmək və təhlil etmək bacarığı əldə olunur;		
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Fəallığa görə veriləcək bal tələbənin müzakirələrdə iştirakına, mətn təhlilində göstərdiyi fəallığa, semestr boyu hazırladıqları təqdimatlara (prezentasiya), yeni və əlavə ədəbiyyatlara göstərdiyi marağa görə verilir. Davamiyyətə görə bal verilməsində tələbənin dərstdə ardıcıl iştirakı və dərstdə özünü qaydalara uyğun aparması nəzərə alınır. Üzürsüz buraxılan 2 dərslərin üçün 1 (bir) bal çıxılır. <u>Fənnin tədrisi zamanı verilən ballara aydınlıq gətirək:</u> Aralıq imtahanı – 30 imtahanda tələbələrin biliyi test tapşırıqları vasitəsilə yoxlanılır) Fəallıq - 5 Fəallığa görə veriləcək 5 bal tələbənin müzakirələrdə iştirakına, praktik tapşırıqların yerinə yetirilməsində göstərdiyi fəallığa, əlavə ədəbiyyatlara göstərdiyi marağa, semestr boyu hazırladıqları təqdimatlara (prezentasiya) görə veriləcəkdir Tapşırıq və testlər - 20 tapşırıqlar 10+5+5 bölgüsündə və test şəklində verilir Final imtahanı - 40 imtahanda həm klassik suallar, həm də test tapşırıqları verilir Davamiyyət - 5 Davamiyyətə görə bal verilməsində tələbənin dərstdə ardıcıl iştirakı və dərstdə özünü qaydalara uyğun aparması nəzərə alınacaqdır. Üzürsüz buraxılan 2 dərslərin üçün 1 (bir) bal çıxılacaq İmtahan haqqında:		

		1. İmtahana hazırlaşarkən dərslərdə götürülmüş qeydləri öyrənməklə yanaşı, dərsin iş planında göstərilmiş ədəbiyyatlara, o cümlədən əlavə mənbələrə də müraciət etmək lazımdır. 2. İstifadə ediləcək ədəbiyyatın bir qismi tərəfimizdən təmin ediləcəkdir. 3. Aralıq və Final imtahanlarının hər ikisində suallar test və ya klassik ola bilər.	
Cədvəl			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1		Ədəbiyyat nəzəriyyəsi elminin təşəkkülü, başqa elmlərlə əlaqəsi. 1.Antik yunan ədəbi-estetik fikri(Platonun və Aristotelin sənət təlimi) 2. Aristotel “Poetika”	1.Aristotel.Poetika.B.,Azərbaycan, 2006, 1-19 2.M.Cəlil,P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları.B.Maarif. 1988, s.4-13. 3.Elçin,V.Quliyev.Özümüz və sözümüz.B.,Azərbaycan.1993, s.89, s.110 4.Əlimirzəyev X. Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları,B., 2008, s.3-28.
2		Azərbaycanda ədəbi-estetik fikrin istiqamətləri. 1.M.F.Axundzadənin ədəbi-nəzəri görüşləri. “Nəzm və nəsr haqqında”, “Mirzə Ağanın pyesləri”. Bədii ədəbiyyatın xüsusiyyətləri. 1.Bədii ədəbiyyat insəcanətin növü kimi. 2.Bədii surət,xarakter,tip. 3.Sənət və ədəbiyyatda tipiklik	1. Osmanoglu M. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi. Müntəxəbat. Bakı, s. 2018, s. 421-425. 2.M.Cəlil,P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları.B., 1988, s.70-93. 3.Əlimirzəyev X. Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları. B., 2008, s.75-104; s.166-189 4.Mirəhmədov Ə. Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti.B.,1978,s.111
3		Bədii əsərin məzmun və forması. Bədii kompozisiya və süjet 1.Bədii məzmun və onun elementləri. 2.Bədii forma və onun elementləri. 3.Süjet,onun əlamətləri və mərhələləri;süjet və fabula. 4.Köməkçi süjet elementləri və onların funksiyaları	1.M.Cəlil,P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları.B., 1988, s.53-64. 2.Əlimirzəyev X.Ədəbiyyatşünaslığın elmi nəzəri əsasları.B., 2008, s.189-205 3.Mirəhmədov Ə. Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti. B., 1978, s.105-106 4. Qısa estetik lüğəti.B., 1970, s.39-42

4		Bədii dil. Məcazlar sistemi. 1.Bədii dil və onun ifadə imkanları 2.Bədii təsvir vasitələri 3.Bədii ifadə vasitələri	1.Aristotel.Poetika.B., 2006, s.70-92. 2.M.Cəlal,P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları,B.,1988,s.70-93. 3.Əlimirzəyev X. Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları,B.,2008,s.205-236 4.Mirəhmədov Ə. Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti.B.,1978,s.111. 5.Qısa estetikə lüğəti.B.,1970,s.25-30
5		Nəzm və nəsr. 1.Nəzm və nəsr;oxşar və fərqli cəhətləri.Nəzmin əsas əlamətləri. 2.Azərbaycan şeirinin vəznləri (heca,əruz, sərbəst) . 3. Dünya ədəbiyyatında şeir vəznləri	1.M.Cəlal. P.Xəlilov. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları,B.,1988,s.102-119 2.Əlimirzəyev X.Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları, B.,2008,s.245-256 3.Mirəhmədov Ə.Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti.B.,1978,s.32-34 4.Elçin,V.Quliyev.Özümüz və sözüümüz.B.,1993,s.49; s.103
6		Lirik növün şifahi və yazılı ədəbiyyatda janrları.	1.M.Cəlal. P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları, B.,1988,s.102-119. 2.Əlimirzəyev X. Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları,B.,2008,s.245-256
7		1 Epik növün şifahi və yazılı ədəbiyyatda janrları	1.M.Cəlal.P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları,B.,1988, s.224-256. 2.Əlimirzəyev X. Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları,B., 2008,s.399-410. 3.MirəhmədovƏ. Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti,B.,1978,s.150 4.Qısa estetikə lüğəti.B.,1970,s.329
8		Aralıq imtahanı.	
9		Dramatik növ və onun janrları. 2.Dramatik növün kiçik həcmli janrları.	1.M.Cəlal.P.Xəlilov. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları, B.,1972,s.217-224 2.Əlimirzəyev X.Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları,B.,2008,s.393-399.

			3.Mirəhmədov Ə. Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti, B.,1978,s.158-159.
10		Ədəbi cərəyan,metod və üslub. 1.Klassisizm-ilk ədəbi cərəyan kimi. 2.N.Bualo “Poeziya sənəti” mənzum traktatı	1.M.Cəlil.P.Xəlilov.Ədəbiyyatşünaslığın əsasları,B.,1988,s.224-256. 2.Əlimirzəyev X.Ədəbiyyatşünaslığın elmi-nəzəri əsasları, B.,2008,s.399-410. 3.Mirəhmədov Ə.Ədəbiyyatşünaslıq terminləri lüğəti,B.,1978,s.150-153 4. Bualo N. Poeziya sənəti. B., 2006,112 səh.
11		Sentimentalizm və romantizmöncəsi. Romantizm ədəbi-estetik cərəyan kimi.	1.Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istqamətlər. B.,2019, s.92-111 2.Qısa estetik lüğəti.B.,1970,s.287-288
12		Realizm ədəbi cərəyan. Naturalizm.	1. Borev Y.Estetika.B.,2010, s180-202. 2. Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istqamətlər. B.,2019,s.111-138
13		Müasir ədəbi-estetik cərəyanlar.Modernizm və onun təzahür formaları.Simvolizm.	1.Quliyev Q.Dəliddən doğru xəbər.B.,1999,s.48-63 2.Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istqamətlər. B.,2019,s-138-154 3. Zeynalova D. Modernizm.Postmodernizm. B.,2015, s.8-9,s.24-25
14		Dadaizm,kubizm,sürrealizm ədəbi cərəyanları	1.Quliyev Q.Dəliddən doğru xəbər.B.,1999,s.48-63 2. Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istqamətlər. B.,2019,s176-186 3. Zeynalova D. Modernizm.Postmodernizm. B.,2015, s.8-9,s.24-25
15		Ekzistensializm,absurd teatr ədəbi-estetik cərəyanları	1.Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istqamətlər. B.,2019,s.203-215 2. Zeynalova D. Modernizm.Postmodernizm. B.,2015, s.60-62
16		Postmodernizm ədəbi-estetik cərəyanı və onun əsas prinsipləri	1.Quliyev Q. Ədəbi cərəyanlar və istqamətlər. B.,2019,s.243-257

			2. Zeynalova D. Modernizm.Postmodernizm. B.,2015
		Final	